

Motion till riksdagen 2020/21:1613

av **Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)**

Ansvarsfull associationsrätt

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
Motivering	3
Aktiekapital och bolagsformer	3
Ekonomiska föreningar, stiftelser och penningtvätt.....	4
Kvotering och mångfaldsredovisning.....	5
Motverka bolagsmålvakter	5
Förbättra möjligheterna för företagsrekonstruktion	6
Krisberedskap inom bolagsrätten	7

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i enlighet med motionen utreda ett optimalt krav för kapital i aktiebolag med avseende på likvidation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur ökande krav på aktiekapital över tid, med avseende på likvidation, ska fungera i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur lagstiftningen kan förändras så att föreningar och stiftelser inte används för penningtvätt eller för att bekosta terrorhandlingar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få till transparens i statens utbetalningar av stöd till föreningar och stiftelser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna kring stöd bör ses över så att inga medel som betalas ut av staten kan användas för att bekosta terrorverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inga företag ska tvingas kvotera sina styrelser eller sina anställda och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att så långt det är möjligt ta bort den mångfaldsredovisning som påtvingas företag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom EU verka för att mångfaldsredovisning för företag ska tas bort och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt lämplig myndighet att ta fram riktlinjer för hur företag kan arbeta med avpersonifierade ansökningar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska använda ett avpersonifierat anställningsförfarande och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nolltolerans mot bolagsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp metodiken som används för motverkande av bolagsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för förändrad lagstiftning för motverkande av bolagsmålvakter och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för företagsrekonstruktion och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över gällande lagrum för bolagsrätt, i förebyggande och förbättrande syfte, inför kommande kriser och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Företag och föreningar åtnjuter en relativt stor frihet att forma sin verksamhet efter egna önskemål och förutsättningar, detta är i grund och botten rimligt. Men villkoren och ramarna för aktiebolag, ekonomiska föreningar och stiftelser kan ibland utnyttjas i illvilliga syften. Politiska intressen skapar också nya villkor för dessa, vilket ibland får oönskade effekter och även kan skapa risker. Ett ramverk behövs istället, som ger såväl föreningar som företag utrymme att utgöra de goda krafterna i samhället och som effektivt sätter stopp för de destruktiva krafter som tyvärr förekommer i form av ett negativt utnyttjande av systemet eller brottslighet. Det är viktigt att statens regelverk kring stöd till föreningar och stiftelser omöjliggör ett missbruk av de tilldelade medlen.

Villkoren för aktiebolag ska kombinera nyföretagande och innovation, med ansvar för ekonomiska risker och delaktighet i samhällets utveckling. En viktig fråga gällande aktiebolag är startkapitalet. Det föreligger behov om en utredning som avgör vad ett optimalt startkapital för aktiebolag är i likvidationshänseende.

Bolag ska ha frihet att tillsätta styrelser och anställa personal utifrån behov och kompetens. Då bolagsstyrelser tillsätts och ägarna har ett övergripande ansvar för att aktiebolaget ska fungera på bästa sätt, så ska inte aktieägarna tvingas tillsätta personer i sina styrelser på grund av ovidkommande personliga uppgifter som kön, ursprung eller liknande. All form av könskvotering och/eller kvotering av ursprung är negativt.

Det finns problem med så kallade bolagsmålvakter, vilka agerar ansiktet utåt i bolag på uppdrag av den verkliga företrädaren. Målvakterna tar i vissa fall, mot ersättning, juridiskt ansvar för företaget, där kriminell verksamhet bedrivs. Utgångspunkt och mål ska vara att inga bolagsmålvakter kan agera. Alla bolag som använder bolagsmålvakter ska ha näringsförbud.

Då det är svårt att driva verksamhet vidare ska samhället ha rustat för möjliga åtgärder. Företagsrekonstruktion kan vara ett alternativ till konkurs för de företag som har ekonomiska problem men som på sikt har en möjlighet att överleva. Förutsättningar för lyckade rekonstruktioner och borgenärens förtroende för institutet behövs, hänsyn behöver tas till borgenärernas intressen, även företagets möjlighet till krediter och tillväxt behöver förbättras. Detsamma gäller kostnaderna och tidsperspektivet. Genom coronapandemin uppmärksammas olika sorters problematik för företagare, företagande och bolagsrättsliga frågor som behöver lösas. Med utgångspunkt i effekterna av coronapandemin, visar det sig att förbättringar inom bolagsrätten ur krisberedskapssynpunkt, behövs. Detta för att borga för större trygghet för företag och förutsättningar för näringslivet.

Aktiekapital och bolagsformer

Kravet på aktiekapital har sänkts. Det lägsta tillåtna aktiekapitalet i privata aktiebolag är sänkt från tidigare 50 000 kronor till 25 000 kronor. Ändringen i Aktiebolagslagen trädde ikraft den första januari 2020 med anledning av proposition 2019/20:21. Syftet med ändringen skulle vara att aktiebolagsformen blir mer tillgänglig för den som driver eller vill starta ett företag. Syftet var även främjande av företagande. Ändringen hade sin grund i januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet.

Sverigedemokraterna anser att en sänkning av kapitalkravet i grunden är bra för att fler ska kunna bilda aktiebolag, men det krävs fler åtgärder om det ska bli en lyckad reform. Det vore rimligt att aktiekapitalet höjs efter en viss tid eller vid en viss omsättning, som en utökad buffert mot tvångslikvidation och för att begränsa behovet av personlig borgen. Det finns ett stort behov av ytterligare utredning och av fler och mer djupgående förändringar av regelverket än att bara sänka aktiekapitalet.

Ett system med en nivå för startkapital och en högre nivå för aktiekapital och likvidation förekommer i många länder och borde kunna tjäna som inspiration och utgöra utgångspunkten för en utredning. I det danska systemet finns begränsningar för bolagsmöjligheter att besluta om utdelning till dess att de är fullvärdiga aktiebolag med ett högre aktiekapital. Sverige kan hämta inspiration från Danmark och ta fram bättre ändamålsenliga regler för aktiebolag.

Det är viktigt att begreppet aktiebolag inte blir alltför urvattnat genom att värdet på bolagen blir för lågt. Det bör finnas ett egenvärde i aktiebolag, samtidigt ska inte hindren vara för stora för att starta nya bolag. En alternativ lösning på denna avvägning är att å ena sidan kombinera en ny förenklad bolagsform och å andra sidan en optimerad nivå för när kontrollbalansräkning ska genomföras och när likvidation i aktiebolag ska träda in. Istället för sänkt krav på startkapital kan aktiebolag kompletteras med en enkel bolagsform som ska vara lämplig för uppstart och mikroföretagande utan en kapitalinsats. Med utgångspunkt i enskild näringsverksamhet ska det utredas hur en sådan bolagsform med minimala hinder för uppstart av företag skulle kunna se ut.

Med tanke på att en sänkning av startkapitalet för aktiebolag kan leda till likvidationsproblem, ska en ny utredning tillsättas som tar fasta på tre viktiga områden:

Det ska utredas vad som utgör ett optimalt startkapital för aktiebolag ur likvidationshänseende, och antaget att aktiekapitalet bör höjas efter tid som en ökad buffertvall emot likvidation, bör utredningen undersöka vilken nivå för ett förhöjt aktiekapital efter en viss tid som skulle vara optimal. Dessutom bör utredningen även titta på rimlig tidsaspekt, sett till processen som vanligen förlöper i företags faser – affärsidé, investering, uppstart, tillväxt och mognad – tills det förhöjda aktiekapitalkravet bör träda in.

Ekonomiska föreningar, stiftelser och penningtvätt

Rätten att bilda föreningar ska värnas och det är positivt med Sveriges mångåriga traditioner med ekonomiska föreningar där gemensamma intressen oftast är drivande i att skapa något bra.

Tyvänn har det på senare tid visat sig att föreningar och stiftelser har utnyttjats för kriminella eller moraliskt förkastliga ändamål. Det kan handla om att tvätta pengar, bekosta terrorhandlingar eller tillskansas sig offentliga medel på felaktiga grunder.

Personerna bakom föreningar eller stiftelser, som använder dessa för olaglig verksamhet, ska ställas till svars och dömas för sina brott. Så sker dock sällan, eftersom ansvarsläget för de olagliga handlingarna ofta är svårt att utreda och bevisa. Därför behövs en utredning för hur lagstiftningen kan förändras så att föreningar och stiftelser inte ska kunna användas för olaglig verksamhet. Det finns exempel på hur föreningar med högst tveksam agenda har fått stöd av våra offentliga medel, från både kommuner och staten. För att underlätta för granskande medier bör också de utbetalningar av stöd till föreningar som staten eller det offentliga gör, redovisas på ett överskådligt och

enkelt sätt. Det kan exempelvis ske genom ett offentligt samordnat register över alla föreningar och stiftelser som på något sätt får stöd av staten, gärna sökbart som en databas presenterad på internet. Det är viktigt att statens regelverk kring stöd till föreningar och stiftelser omöjliggör ett missbruk av de tilldelade medlen.

Kvotering och mångfaldsredovisning

Företag med minst 250 anställda, har från och med år 2017 ålagts att göra mångfaldsredovisningar, där bland annat arbetet med mänskliga rättigheter, mångfald, sociala frågor, personal och jämställdhet ska redovisas. Detta bygger på proposition 2015/16:193 Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy, vars innehåll följer ett EU-direktiv. Ärendet behandlades i riksdagen i betänkandet Företagens rapportering om hållbarhet och mångfaldspolicy (bet. 2016/17:CU2). Mångfaldsredovisningar innehåller högst privata uppgifter om anställda och styrelseledamöter. Det handlar bland annat om att kartlägga människors kön, bakgrund och födelseland.

Civilekonomer och en professor i företagsstyrning argumenterade i juli 2020 för frivillighet framför kvotering. I en magisteruppsats har man nått indikationer på att bolag som når jämställdhet under frivillighet har högre avkastning, har fler styrelsemöten och har högre ledamotsnärvaro, dessutom finns det indikationer på att den frivilliga vägen har mer positiva effekter på bolag, styrelse och på individers möjligheter, än vad som uppnås genom kvotering.

De företag som vill, bör ha rätten att bortse från att kartlägga sådana privata och ibland kränkande uppgifter om sina anställda och istället kunna koncentrera sig på det som är viktigt för företagets verksamhet. Det viktiga bör vara att ha kompetenta arbetskamrater som kompletterar varandra på ett utvecklande sätt, oavsett kön, ursprung eller födelseland. De krav på redovisningar av så kallad mångfald, som tidigare har införts är kontraproduktivt för att uppnå fullständig jämställdhet.

Vi ser hellre att man i företag arbetar med avpersonifierade ansökningar där ovidkommande uppgifter sorterats bort, för att uppnå en mer jämlik rekrytering. Även de efterfrågade kvalifikationerna bör vara genomtänkta och utformade på ett sätt så att de inte uppenbart missgynnar människor på grund av ovidkommande privata förutsättningar. Avpersonifierade ansökningar är också ett mycket effektivt sätt att få bort risker för jäv och annan otillbörlig påverkan. För detta kan det vara bra om staten och andra offentliga arbetsgivare uppdrar åt lämplig myndighet att ta fram riktlinjer för hur avpersonifierade ansökningar kan fungera. Staten bör använda sig av avpersonifierade ansökningar vid alla sina anställningar.

Då bolagsstyrelser tillsätts och ägarna har ett övergripande ansvar för att aktiebolaget ska fungera på bästa sätt, så ska inte aktieägarna tvingas tillsätta personer i sina styrelser på grund av ovidkommande personliga uppgifter som kön, ursprung eller liknande. Därför motsätter vi oss all form av könskvotering och/eller kvotering av ursprung.

Motverka bolagsmålvakter

Det finns problem med så kallade bolagsmålvakter, vilka agerar ansiktet utåt i bolag på uppdrag av den verkliga företrädaren. Målvakterna tar i vissa fall, mot ersättning, juridiskt ansvar för företaget, där kriminell verksamhet bedrivs. Vanligen används en målvakt i flera företag samtidigt.

Från och med hösten 2019 arbetar Ekobrottsmyndigheten och Kronofogdemyndigheten på ett nytt sätt för att förhindra förekomsten av bolagsmålvakter. Tidigare har bolagsmålvakter fått näringsförbud då de stått åtalade för brott. Den nya arbetsmetoden ska verka för att målvakterna får näringsförbud även då de inte står åtalade för brott, genom att myndigheterna visar att målvakten grovt åsidosatt sina skyldigheter som företagare, till exempel om de inte betalat rätt skatt och avgifter. Det kan också göras genom att påvisa fall där målvakten suttit i styrelser som gått i konkurs.

Det har rapporterats att myndigheterna hoppas på att snabbare kunna ge målvakter näringsförbud och förhindra att de används i flera företag. Men det noteras också att det kommer att ta tid att starta upp metodiken. Arbetsmetoden bygger på att samma regelverk används men på annat sätt än tidigare.

Regeringen behöver omgående stödja myndigheterna i en handlingsplan för nolltolerans mot bolagsmålvakter. Metodiken som används för motverkande av bolagsmålvakter behöver följas upp för att avgöra om önskade effekter uppnås. Om så inte är fallet behöver eventuellt lagstiftningen förändras för att säkerställa att bolagsmålvakter förhindras agera. Utgångspunkt och mål ska vara att inga bolagsmålvakter kan agera. Det räcker inte att ”fler kan få näringsförbud” som det heter.

Förbättra möjligheterna för företagsrekonstruktion

Svenska företag ska ha minst lika goda förutsättningar som företag i andra länder. Även i händelse av krisläge ska annars livskraftiga företag ges goda förutsättningar.

Flera typer av åtgärder behövs. För livskraftiga företag som har tillfälliga betalningssvårigheter, kan rekonstruktion i vissa fall vara en räddningsplanka. Sverigedemokraterna anser att det räddningspaket för företagen som våren år 2020 sattes in till följd av coronapandemin, behövdes. Förutsättningarna för företagsrekonstruktion behöver också förbättras.

Företagsrekonstruktion kan vara ett alternativ till konkurs för de företag som har ekonomiska problem men som på sikt har en möjlighet att överleva. Svenska materiella regler om företagsrekonstruktion finns i lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion. Företaget eller borgenären kan ansöka i domstol om rekonstruktion. Det måste kunna antas att företaget inte kan betala sina förfallna skulder och att det finns förutsättningar för att en rekonstruktion leder till positiv hantering av de ekonomiska problemen och att verksamheten blir lönsam. Rekonstruktionsansökan lämnas in till tingsrätten som tar beslut varefter rekonstruktör utses. Skulder fryses, eventuell lönegaranti betalas ut till anställda, rekonstruktionsplan upprättas, underrättelse skickas och borgenärssammanträde hålls, rekonstruktionen pågår i tre månader i taget, verksamhetsförändringar påbörjas, eventuell förlängning av rekonstruktionen sker, ackordsförhandlingar genomförs eventuellt om nedskrivning och betalning av skulder. En företagsrekonstruktion tar i regel mellan 3 och 12 månader.

Företagsrekonstruktion används i liten utsträckning. Under coronapandemin våren 2020 ökade konkursansökningar och ansökningar om rekonstruktioner, men jämfört med antalet konkurser var antalet rekonstruktioner få – ett exempel är att i mars 2020 gjordes 574 konkursansökningar jämfört med 53 rekonstruktionsansökningar.

Förutsättningar för lyckade rekonstruktioner och borgenärers förtroende för institutet behövs, hänsyn behöver tas till borgenärernas intressen, även företagens möjlighet till krediter och tillväxt behöver förbättras. Detsamma gäller kostnaderna och tidsperspektivet.

EU antog nyligen ett direktiv om ramverk för förebyggande rekonstruktion, om skuldavskrivning och näringsförbud och om åtgärder för att få fram effektivare förfaranden som rör rekonstruktion, insolvens och skuldavskrivning. En särskild utredare i Sverige ska ta ställning till hur direktivets regler om rekonstruktion ska genomföras i Sverige. I uppdraget ingår att analysera hur svensk rätt förhåller sig till direktivet och föreslå nödvändiga eller annars lämpliga författningsändringar och andra åtgärder. Utredningens syfte är enligt direktivet övergripande. Det är av vikt att man i Sverige påskyndar utredningen om svenska förhållanden och vad som är gynnsamt för svenska företagare och inte enbart söker anpassning till EU-bestämmelser. Lösningar behöver hittas som för det svenska näringslivets skull underlättar för att bevara livaktigt företagande.

Regeringen behöver koppla in aspekterna om hänsyn till borgenärernas intressen, företagens möjlighet till krediter och tillväxt, kostnaderna och tidsperspektivet, i den utredning som nu genomförs enligt direktiv 2019:60.

Krisberedskap inom bolagsrätten

Genom coronapandemin uppmärksammas olika sorters problematik för företagare, företagande och bolagsrättsliga frågor som behöver lösas. Av den anledningen behöver det planeras för krisberedskap och möjliga förbättringar ur krissynpunkt, på det bolagsrättsliga området. Detta för att förebygga eventuella problem och förbättra möjligheterna för företag inför eventuella kommande kriser. Förebyggande arbete skulle i kommande kriser underlätta krishantering för alla berörda.

Ett betänkande behandlades under coronapandemin våren 2020, Fler åtgärder för att underlätta bolags- och föreningsstämmor (bet. 2019/20:CU29). Där bifölls regeringens förslag att det ska införas tillfälliga möjligheter för aktiebolag och ekonomiska föreningar att genomföra bolags- och föreningsstämmor helt utan fysiskt deltagande. Syftet var att motverka spridningen av det nya coronaviruset. Förslaget innebar att en stämma ska kunna hållas antingen genom elektronisk uppkoppling i kombination med poströstning eller genom att aktieägarna eller medlemmarna bara deltar genom poströstning. Om en stämma hålls med enbart poströstning skulle aktieägare och medlemmar kunna ta tillvara även sina andra rättigheter via post. Det är bra.

Det vore även av vikt att undersöka hur tidsfristen för att hålla bolags- och föreningsstämmor kan förlängas, vilket Sverigedemokraterna också föreslog i samband med betänkandet i en följd motion, vilket inte bifölls. Förlängning av tidsfrist ställde sig dock både regeringen och riksdagen bakom gällande Europabolag på EU-nivå. Bolag valde under rådande kris att skjuta fram årsstämman något i tid enligt gällande lagstiftning, på grund av osäkerhetsfaktorer. I ett av fallen fattades beslutet för att ha mer tid att ut-

värdera situationen och om den påverkar styrelsens förslag till stämman, såsom till exempel förslaget till utdelning. Det kan i många fall finnas fördelar med att i sådana krislägen ha möjlighet att ytterligare skjuta fram årsstämma.

Ett annat ärende som behandlades under pandemin var Personligt betalningsansvar i aktiebolag (bet. 2019/20:CU28), som handlade om att den pågående spridningen av coronaviruset resulterat i att både små och stora företag allt oftare får likviditetsproblem. Riksdagen riktade därför ett tillkännagivande till regeringen om att göra en översyn med tillfällig inriktning av de tidsfrister i aktiebolagslagen som gäller för personligt betalningsansvar vid kapitalbrist. Det gällde att det finns risk att bolagsföreträdare avvecklar livskraftiga företag för tidigt, av rädsla för att annars drabbas av ett personligt betalningsansvar. Även Sverigedemokraterna ställde sig bakom tillkännagivandet.

Det finns stora fördelar i att i övrigt se över gällande lagrum inom bolagsrätten, så att flera eventuella hinder kan undanröjas till fördel för bolag och företagare och det svenska näringslivets livskraftighet, inför kommande kriser.

Mikael Eskilandersson (SD)

Roger Hedlund (SD)

Angelica Lundberg (SD)